

A woman with blonde hair, wearing a teal long-sleeved dress and gold high-heeled sandals, stands in a brightly lit hallway. She is posing with one hand on her hip and the other pointing upwards. The hallway has a polished floor and recessed ceiling lights.

JO SOC

Una declaració sobre
el gènere i la sexualitat

<
A una de les estances municipals del Palau Tolrà, el vidre treballat d'una de les finestres descompon el pas d'un raig de llum blanca en una varietat de colors. Ara, aquesta nova composició queda reflectida just en un bocí de la bandera, que no és altra que la bandera que representa als vilatans i vilatanes de Castellar del Vallès. Aquest fenomen es dona independentment de qualsevol voluntat de negació humana.

“Temps tristos aquests
en què cal lluitar pel
que és evident.”
— Friedrich Dürrenmatt

**Aquest projecte parla de
persones. De persones de
Castellar i dels seus voltants que
lluiten per ser el que són o el que
senten. Parla de resiliència. De
suport. Parla d'orgull i felicitat.
Però també parla dels privilegis
de què moltes gaudim i dels que
no som conscients.**

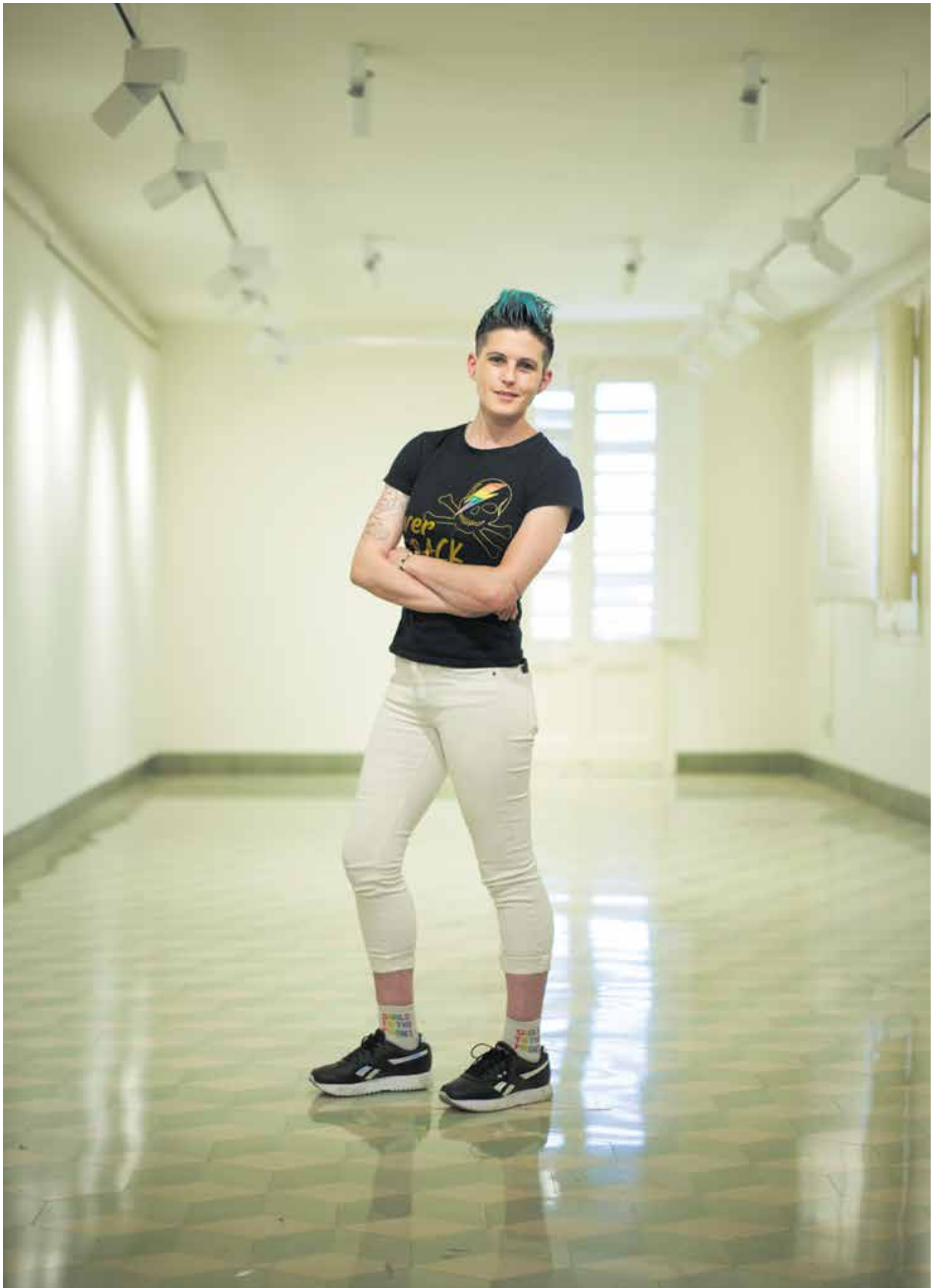
**Qui anomena qui és estrany sols
pretén salvar-se a ell mateix.**

Aquest projecte parla de persones que són el que senten o volen ser-ho, però a qui la realitat que ens envolta moltes vegades no els ho permet. Parla de discriminació, d'intolerància i de rebuig. De por i de dolor. Però també d'amor i valentia. De resiliència. De suport. Parla d'orgull, lluita i felicitat. La felicitat de sentir-te lliure. Però sobretot parla d'esperança i de somriures. Parla de tu i de nosaltres com a societat. D'aquestes mirades plenes d'intenció i d'aquests riures per sota del nas que poden ferir més que qualsevol insult o qualsevol agressió. Parla de tabús i d'estigmes. Dels condicionants religiosos, culturals i socials que encara arrosseguem. Parla dels privilegis de què moltes gaudim i dels quals no som conscients. De com eduquem i de com ens han educat. D'experiències que ens fan créixer i ens fan millors del que érem. I ho expliquen en primera persona. Perquè el valor de les paraules recau en qui les diu. Aquí trobareu persones valentes amb experiències bones i no tan bones, que tenen en comú la mirada oberta de què un món millor és possible. Ningú hauria d'amagar-se d'ell mateix per por al rebuig, ningú no hauria de buscar l'estranyament de l'altre, per fer-lo diferent. Qui anomena qui és estrany, pretén salvar-se a ell mateix. Vivim en una societat dogmàtica plena de paràmetres i codis que estigmatitzen o invisibilitzen tot allò que els vulnera i on ser blanc, hetero i home és un avantatge. Estimar i sentir són paraules que no pertanyen a cap gènere ni orientació sexual. Cal escoltar-los i cal escoltar-nos a nosaltres mateixos per conèixer si formem part de la solució o del problema. No es tracta d'igualtat sinó de justícia social.

Viure amb llibertat el teu gènere o orientació pot suposar perdre la família, els amics i la feina. Aquesta pena restrictiva de la llibertat encara avui és una realitat. I també ho és que dues persones prefereixen no agafar-se de la mà o fer-se petons pel carrer perquè estan cansades que les jutgin o les rebutgin. I això ens hauria de fer reflexionar individualment i col·lectivament sobre les nostres pors i les nostres misèries. Però també en la capacitat de superar-les. I això ens afecta a tots, no només als membres del col·lectiu. En com eduquem les nostres criatures, en com tractem el nostre veïnat i en com acceptem les diferents identitats que ens rodegen.

Necessitem lleis millors i una millor educació a casa i les escoles, sí. Però també tenim tots la possibilitat de contribuir amb petits gestos quotidians que aquestes situacions vagin desapareixent. És veritat que dins del propi col·lectiu hi ha diferents realitats i diferents graus d'acceptació, avui en dia les persones lesbianes o gais en general estan més acceptades que les persones trans, per exemple. Tenir en compte la diversitat per orientació sexual i identitat i expressió de gènere ens convertiria en una societat més justa, avançada, rica i plural.

Les persones d'aquest projecte només són una mostra dels molts casos que ens envolten. Algunes d'elles ho han tingut i ho estan tenint molt difícil. Altres s'han amagat durant molt de temps per por o autonegació i algunes ho han viscut amb normalitat i estima. Però aquí estan. Reivindicant una justícia que en alguns casos encara és llunyana. El seu esforç diari i el seu orgull de mostrar-se tal com se senten ens hauria d'encoratjar a voler un futur millor. Perquè la seva lluita és la nostra i la seva felicitat és la de tots.

JO SOC PILAR

La gent em coneix per Piluqui. Tinc 34 anys i pertanyo al col·lectiu LGTBIQ+. No he tingut problemes a l'escola ni a l'hora de trobar feina per la meva orientació sexual. Em defineixo com una noia, però molt masculina. No em fa res mostrar-me en públic tal com soc, encara que sigui per Castellar.

Si mires fotos de petita sempre he semblat més un noi que una noia, i sempre m'ha agradat. Sempre m'he sentit més masculina, allò que penses **"la naturalesa s'ha equivocat"**. Sempre havia sentit aquesta masculinitat i em "forçava" a sentir el que se suposa que és normal, **"a una noia li han d'agradar els nois"**. Ho proves, ho intentes i penses, si això ha de ser per tota la vida no podré... Fins que ho vaig provar amb una noia i vaig veure que sí. Que el que realment m'agraden són les noies. D'adolescent ho negava molt. I a casa com ho faria? Escoltava com parlaven a casa del col·lectiu i feia por.

Als vint i escaig va ser quan vaig tenir la valentia de reconèixer-ho. Comences a moure't per l'ambient, tens noves amistats i t'adones que ets al teu lloc, que t'alliberes d'un malestar, però comencen a entrar les pors d'haver-ho de dir a la família. Als amics ja no feia falta dir-los-ho i als meus germans em van dir que el que els estranyava era que hagués portat algun noi a casa. Al braç porto tatuat les paraules "libiana" i "tortilla" perquè la meva mare sempre em deia **"tú que te piensas, que no sé que eres una 'libiana' y una 'tortilla' de esas?"**. Quan va morir, ara farà dos anys, m'ho vaig tatuar en homenatge seu. Mai li vaig dir però ella ho sabia. En canvi el meu pare té una mentalitat molt tancada i possiblement mai ho voldrà saber. Es pensa que em disfresso, però ni s'imagina que soc lesbiana. Me l'estimo amb bogeria però és especial. De portes cap enfora soc molt forta, però a casa canvio. Sento comentaris que fa al respecte al col·lectiu i se'm treuen les ganes de parlar-ho. Em fa por la reacció i em doldria, per tant prefereixo que això no passi. El conec i m'imagino la reacció, que em faria molt mal. Prefereixo callar. I els meus germans comparteixen l'opinió amb mi.

A l'escola no vaig tenir cap problema, no he patit mai amb això, conservo els amics de sempre. Sempre hem fet conya, però mai he patit, sempre m'han acceptat i no he hagut ni de dir res, era una cosa que es veia. Tampoc he tingut problemes per trobar feina. En general els meus amics i amigues no han tingut entrebancs per trobar feina per la seva condició sexual. També és veritat que en general han treballat en el sector de perruqueria i sembla que és un sector en què està més normalitzat.

A nivell de consciència social el problema existeix. I de la manera més ximple, com la manera de parlar, el llenguatge, s'ha de tenir més consciència. A vegades es comenta, com si tenir un "amic gai" es una informació especial, l'etiqueta sobra, no cal etiquetar

a ningú. Les etiquetes haurien de desaparèixer, però a vegades serveixen per evidenciar un problema que encara existeix. A la societat actual anem de moderns però encara estem una mica tancats de ment. Per canviar-ho cal un canvi a casa i a les escoles, s'ha de fer molta feina.

També s'ha de saber que dins el col·lectiu també hi ha discriminació, per exemple un amic meu es va trobar que va anar a la platja sol i un grup de persones del mateix col·lectiu el van començar a increpar. No té ni cap ni peus. Això té a veure amb la condició humana, ja sigui quin sigui el col·lectiu.

Tot i que no li dono importància, a Castellar encara em trobo amb comentaris al respecte de com vaig vestida o pintada, que **"ja tinc una edat per anar amb els cabells de colors..."**, A mi no em fa res mostrar-me en públic tal com soc. A Barcelona, tot i que hi ha més tolerància, també has d'anar amb compte segons a quins llocs.

En un futur proper m'agradaria tenir la meva parella, conuiu-hi i portar-la a casa. Sempre ho he dit, el dia que porti la parella a casa diré no és Mario, és Maria [riu]. M'encantaria fer reunions familiars amb la meva dona, tan normal com si fos un noi.

Tenir fills no està en els meus plans, no puc assegurar què passarà demà, però ara per ara no vull tenir fills. Vull fer moltes coses abans.

"Les etiquetes haurien de desaparèixer, però a vegades serveixen per evidenciar un problema que encara existeix"

<

Pilar // Al braç porto tatuat les paraules 'libiana' i 'tortilla' perquè la meva mare sempre em deia "tú que te piensas, que no sé que eres una libiana y una tortilla de esas?". Quan va morir, ara farà dos anys, m'ho vaig tatuar en homenatge seu.

JO SOC JAVIER

Tinc 60 anys. Als 20 anys encara tenia dubtes de si fer la transició, però ser gai és la meva manera de viure la vida i no tinc raons per amagar-me'n. Ara visc a Castellar amb la meva parella.

“Jo a casa no vaig haver d'explicar res. Un dia la mare em va dir si volia convidar la meva parella a sopar el dia de Nadal, sense preguntar-me pel nom ni el gènere.”

Anava a escola dels Maristes de Sabadell, era l'any 72 i prèviament havia viscut a Castellar del Vallès. L'ambient de l'època era de repressió i càstigs físics. I es tractava de sobreviure. Amb els mestres hi havia tocaments, sobretot amb un de concret, i tothom ho sabia. Va ser dur. Però intentàvem sobreviure. A l'institut ja em vaig sentir més alliberat i a la universitat va ser un alliberament total.

Als 20 anys encara tenia dubtes de si sortir de l'armari. Fins i tot vaig tenir dues xicotes. Però a la uni em vaig trobar amb companys amb les mateixes inquietuds, comences a sortir per Barcelona i a trobar-te amb més gent i vas evolucionant. Després va venir la primera parella noi, amb qui vaig estar 18 anys. I després una altra, amb qui hi estic des de fa 14 anys i és d'un país de l'Est. Allà encara estan pitjor a nivell social. Sobretot a Rússia i a Polònia, estan molt perseguits. Aquí també et poden dir alguna cosa, pel carrer, però allà estan molt malament. A Rússia et poden arribar a matar. Els que poden marxar d'allà. I els que es queden ho amaguen i sobreviuen com poden, o es casen i porten una doble vida.

Al principi va costar una mica que entengués que aquí les coses havien evolucionat, que podríem viure junts amb la meva parella. Agafar-nos de la mà ja és una altra cosa, encara és un estigma que té interioritzat.

A casa jo no vaig explicar mai res, però un dia la mare em va dir si volia convidar la meva parella a sopar el dia de Nadal, sense dir-ne el nom ni el gènere. Es van tancar a la cuina i van estar mitja hora parlant. I un més de la família! Jo no vaig haver d'exposar res. Recordo aquell dia sense por, i a més es van avenir.

Ara vivim a Castellar, en una casa. En un poble hi ha gent de tot, com a tot arreu, i a Castellar també hi ha gent molt oberta. Als homòfobs els preguntaria si tenen por, i de què? Si no t'agrada casar-te amb un home doncs no t'hi casis, però no molestis. Entre els joves l'homosexualitat ha evolucionat, sobretot si ho comparo amb quan jo em vaig alliberar als anys 80. No estem en el punt que hauríem d'estar, però ha anat canviant.

Tot i així encara hi ha tabús. El món gai a nivell sexual ha sigut capdavantier de provar coses noves, sobretot perquè hi ha hagut molt contacte amb països més alliberats. Però hi ha la falsa creença de que sent gai sigui més fàcil i directe lligar, però no és cert, no és genèric. Sí que les xarxes socials han fet molt mal, em sembla que tothom està mirant al mòbil buscant... Al final les relacions depenen de cada persona i del moment de la vida. Quan et fas més gran les necessitats canvien i fas una vida molt més tranquil·la. Sí que el dia de l'Orgull Gai acostuma a ser una mica desfasat, i pot donar la imatge de que tot és disbauxa i ploma, però no tots som així. A més, hi ha moltes "tribus" dins la part gai.

Per últim, als polítics en general els diria que evolucionin una mica, que som al segle XXI. I amb un sector en concret, sobretot als de la dreta, fan por perquè si algun dia arriben al poder podríem tornar enrere. La seva visió de la vida està molt antiquada. Fins i tot les dones encara van contra elles mateixes...

JO SOC

Raül

Tinc 20 anys. Vaig viure a Sant Feliu de Codines, després vaig anar-me'n a Barcelona i ara torno a viure a Castellar. No m'agrada etiquetar-me, però em considero més homosexual. Des de fa uns mesos soc 'drag queen'. I m'encanta, perquè estic descobrint parts de mi que no coneixia.

“Ser 'drag queen' és una forma d'art i d'expressió de com soc. I m'encanta.”

Al principi no ho volia reconèixer. Ho intentava amb noies i sempre m'anava malament. Però als 15 anys vaig enamorar-me d'un noi i vaig sortir de l'armari, tot i que aquell moment estava vivint en un centre de menors. No volia estar pitjor al cap d'uns anys. Ara estic content d'haver donat aquest pas. Sentir-me l'ovella negra em va ajudar a reafirmar-me. I em vaig adonar que tenia persones maques al costat. Primer ho vaig dir a la meva millor amiga.

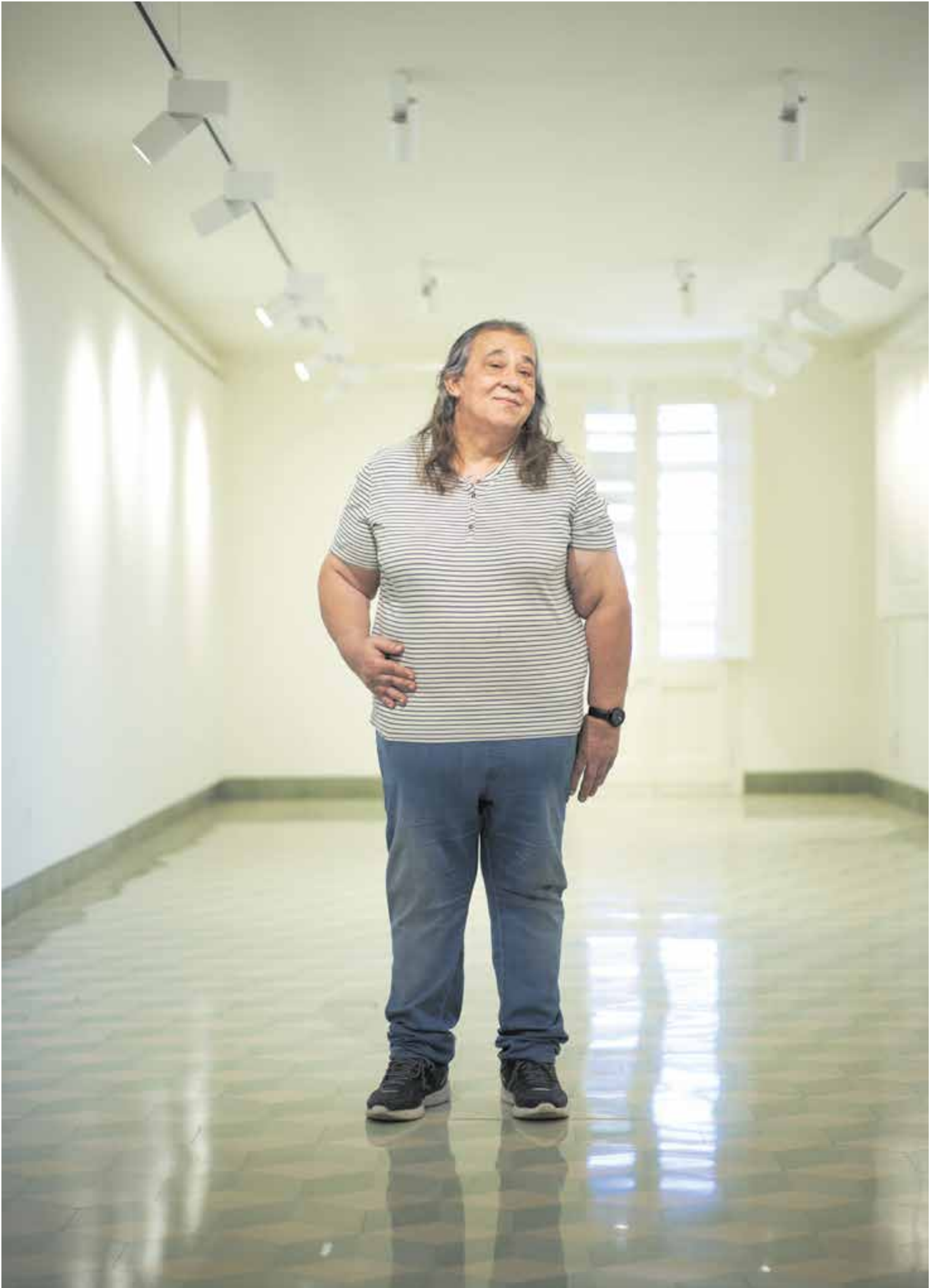
La primera vegada que vaig tenir més consciència de l'homosexualitat és perquè vaig conèixer a una noia que tenia dos pares. Allò em va impactar. Gràcies a la seva experiència em va fer veure que l'homosexualitat és normal i que pots ser feliç. Llavors ja vivia a Sant Feliu de Codines. Els homosexuals no es mostraven. I allò em va costar. A Barcelona va ser diferent. Al principi ho vaig voler amagar, però ara ja soc feliç i ho seré sempre. Ara tinc parella i des de fa uns mesos sóc 'drag queen'. I m'encanta. Estic molt content de descobrir coses de mi que no coneixia, com la part més femenina: és una forma d'art i d'expressió de com soc. Les coses no tenen gènere i em mostro com soc en realitat.

Jo admirava les 'drags'. Fa uns mesos vaig tenir una trombosi i vaig pensar que volia ser jo de la meva millor forma. Els caps de setmana estic provant aquest món. Encara estic aprenent i m'agrada perquè aprenc molt de mi mateix. Ho tinc de lleure i de motivació

per fer més coses i aprendre de mi mateix. Crec que en algun moment em causarà algun enfrontament amb algú, però no tinc por. M'encantaria fer espectacles, viatjar... tot i que amb la Covid s'ha frenat molt. Vull tenir una carrera de 'drag'.

Hi ha moltes formes de veure el món, i la societat no és gaire global. En el nostre país crec que està costant acceptar l'homosexualitat encara. No entenc com es frenen les noves lleis o com s'incrementen els extrems homòfobs. A vegades és molt subtil: potser a un adult no li fa mal, però a un petit l'afecta molt. L'escola és molt important. Jo vaig tenir uns professors que em van acompanyar i em van ajudar. Però sé que en altres centres no es fa cap acompanyament i això és molt important. A l'escola cal aprendre i estar-hi bé, hi creixem com una segona casa. S'haurien de prendre més iniciatives per veure més normalitat.

La meva mare va morir fa quatre anys, però jo vaig sortir de l'armari als 15 anys i ella encara estava viva. Tant ella com el meu pare ho van acceptar amb normalitat. Cal que es normalitzi més: fins i tot hi ha pares que ho saben i accepten els seus fills tal com són però són els fills que tenen por d'obrir-se i explicar-ho. Ens hem d'obrir tots. No hem de tenir por. Jo sempre els he agraït que m'acceptessin tal com soc. Em va encantar aquest acompanyament dels pares. Que em donessin suport va ser el món sencer.

JO SOC

Gina

Vaig marxar de Castellar perquè el meu canvi no afectés la meua família. Creia que afectaria el meu fill (que llavors tenia 14 anys) i els meus pares, i no ho volia. Així quan vaig decidir hormonar-me, cap al 2000, vaig marxar del poble (entorn social i familiar) per posar-ho fàcil. Primer la meua família no ho va entendre. Ja m'havia separat per altres qüestions i vivia a casa dels meus pares. Quan els vaig explicar què em passava em van fer fora de casa. El meu fill sí que em va entendre. Gràcies a ell, al cap d'un temps van acceptar la meua decisió, tot i que sense comprendre'm. Ell es va quedar a viure amb els meus pares, perquè jo tenia la seva guàrdia i custòdia.

El pitjor d'aquella època va ser deixar el meu fill i haver de tirar endavant amb coses que perds i no es recuperen. He hagut de lluitar pel meu fill, i he deixat de lluitar per coses meves per ell. Ell necessitava créixer i t'adones que en aquell moment no li pots donar el que necessita, que no pots complir com a pare. Ara crec que la relació és correcta, tot i que no ens veiem. Jo per ell sempre he sigut el pare, no he volgut substituir la mare, en aquest sentit sovint em pregunto si he fallat com a pare.

La feina va ser el primer que vaig perdre, després de 12 anys treballant a l'hostaleria. Vaig fer un reciclatge, vaig trobar una altra feina, la vaig perdre, vaig anar a judici, vaig aconseguir que fos un acomiadament nul i em van readmetre. I ja fa 12 anys que treballo a la mateixa empresa. Va ser el primer cas de tot Espanya i va servir de precedent. Tot i que en el món militar, per exemple, n'hi ha hagut altres abans que el meu. Tot això va passar el 2007. Socialment ser trans encara és un problema social, tot i que en els últims anys hi ha més resposta col·lectiva i agrupacions de familiars trans. Per exemple, abans hi havia l'estigma de que una dona trans era una prostituta, i avui ja ha passat a un segon pla. Tot i així a les escoles falta educar més sobre aquest món. I cal formar els mestres, encara hi ha molta falta d'informació. Quan veus tot el que falta, lluites. Jo, des del moment que vaig sortir de Castellar, estic lluitant i ara soc la presidenta de l'Associació Trans de Catalunya. Ho duc dins, perquè veus que falten coses, drets...

En el meu cas va ser fàcil transitar a Barcelona. A l'hora de trobar pis ens va ajudar un amiga trans.

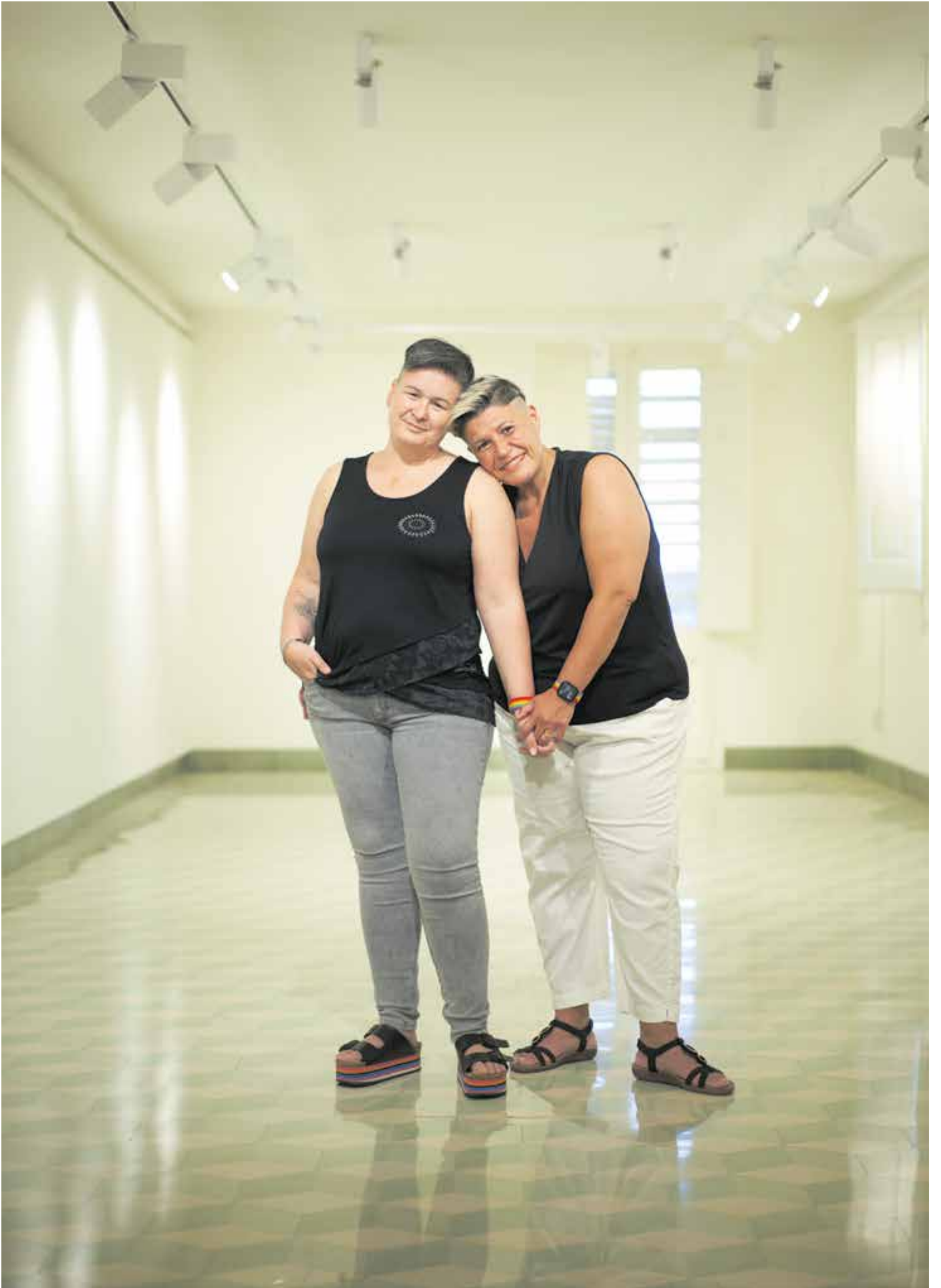
El 2006 em vaig operar a Tailàndia perquè era més barat (em va costar uns 6.000 €) i amb millors resultats. Vaig estar un mes de convalescència i mentrestant allà fins i tot hi va haver un cop d'estat! Un cop aquí, ja sortia la llei i ens vam poder canviar el DNI. Vaig passar pel metge forense dels jutjats i el 2007 em van fer el canvi de nom pel DNI nou. Van passar 7 anys amb el nom i el gènere antic al DNI.

La veu també és un problema. La meua parella per exemple, que és te-leoperadora i trans, ha tingut molts problemes per la veu, sobretot per la veu. Això és perquè hi ha persones que quan veuen alguna cosa diferent els agafa por. I és que hem avançat en general, però hi ha gent que no vol avançar, que es tanca.

Finalment, als polítics els demanaria que siguin oberts i que lluitin per tothom. N'hi ha que hi creuen, sobretot els més feministes. Tot i que algunes feministes hi estan en contra; això és una corrent que ve d'Anglaterra i dels EUA, amb la teoria que es perden els drets de la dona. En el nostre país aquest corrent s'ha instal·lat dins el partit socialista perquè defensen molt el gènere, tot i que són minoria.

Tinc 62 anys. Soc nascuda a Castellar del Vallès i fins als 40 anys no vaig decidir fer la transició de gènere. Vaig haver de marxar a Barcelona. Soc la presidenta de l'Associació Trans de Catalunya.

“Vaig marxar de Castellar perquè el meu canvi no afectés la meua família.”

JO SOC

LOURDES / YOLANDA

Tinc 46 anys i vaig néixer a Sabadell. Em vaig casar amb 24 anys i als 28 vaig tenir el meu fill. Em vaig casar amb un dels meus millors amics, però no sentia res més que una amistat. Em vaig separar. Un dia en una festa, una companya de feina es va acostar i em va fer un petó...

Tinc 49 anys. Em defineixo com a dona. Vaig néixer a Sabadell. Em vaig adonar que la meva orientació sexual era lesbianisme als 29 anys. Soc la parella de la Lourdes a qui he acompanyat en la cura i educació del seu fill.

De vegades els convencionalismes obliguen o amaguen la realitat. La Lourdes reconeix l'opció de casar-se amb el seu millor amic com una decisió pràctica: **"Em vaig casar amb 24 anys perquè tocava. La meva germana gran s'havia casat i vaig pensar que em tocava després de tants anys. Jo sabia que només sentia amistat per ell, el problema és que jo no sabia que m'agradaven les dones"**. Per circumstàncies, després de tenir el seu fill, la Lourdes es va separar. **"Als 3 anys d'estar separada i sola amb el meu fill, un dia en una festa en una discoteca una companya de feina es va acostar i em va fer un petó, jo la vaig apartar i vaig marxar cap a casa. Quan vaig arribar a casa no podia parar de donar-li voltes perquè el petó m'havia agradat. El dilluns següent ens vam tornar a veure a la feina i teníem tanta vergonya totes dues que no vam parlar durant una setmana. Llavors estava una mica embolicada, vaig anar a una psicòloga per explicar-li el que m'estava passant i la psicòloga em va dir que quin era el problema. Tampoc és que sigui un problema, però és que no sé què m'està passant, perquè en tota la meva vida m'he fixat en nois. Em va dir que jo sola me n'adonaria i efectivament, va arribar un moment en què ho vaig veure clar. Amb els homes no sentia res. I amb les dones, el sexe no té color... La llàstima és no haver-me'n adonat abans, perquè vaig tenir la sensació d'haver perdut temps de la meva vida"**.

Adonar-se d'una nova condició potser no arriba d'un dia per un altre. La Yolanda va tenir relacions amb nois fins als 29 anys. **"La primera vegada que em va besar una noia em va costar, perquè primer has d'assimilar-ho tu, que t'has passat tota la vida estant amb nois, haver d'anar d'amagat a una discoteca d'ambient i no pots dir-li-ho a ningú. És complicat i la primera vegada jo la recordo molt agradable i a més aquella noia s'ho va treballar moltíssim per poder arribar a fer-me un petó"**. El següent esforç és dir-ho a la família. **"Va començar la por de com dir-ho..."**. La Yolanda va tenir diverses xicotes i fins que es va casar amb la Lourdes no va dir que era lesbiana als seus pares: **"ells ja ho sabien, la mare em va dir 'tu et penses que som ximples?'. En canvi la Lourdes reconeix que 'el que més m'entristeix és veure que encara ara per ara a la mare li costa acceptar públicament la nostra relació per por a què diran"**. I tot aquest esforç, com ha afectat les pròximes generacions? El fill de la Lourdes farà 18 anys i té molt clar què li agrada. **"No m'hauria importat que hagués sigut homosexual, però hauria patit, fora de casa. El problema no és l'escola, on ja està bas-**

tant normalitzat, el problema són alguns pares i l'educació amb els seus fills". Quan van arribar a viure a Castellar les presentaven com 'la parella lesbiana'. La Lourdes ho recorda: **"Érem com micos de fira, i jo volia que ens presentessin com la Lourdes i la Yolanda, no calia afegir sempre la nostra orientació sexual!"**. La Yolanda creu que **"fa falta obrir la ment, que se'ns vegi com a gent normal, i que nosaltres lluitem. Em poso d'exemple: jo hauria de pensar 'si agafo la mà de la meva dona i et molesta, no miris'. Però falta que la gent es comprometi. Encara hi ha massa distància entre el que es diu i el que es fa. I hi ha gent que pateix. Els nens trans i els seus pares. O una dona hetero que demana un petó a una lesbiana"**.

"La primera vegada que em va besar una noia em va costar perquè primer has d'assimilar-ho tu, que t'han educat per passar tota la vida amb nois." — Yolanda

JO SOC

José / MARIO / Pol

Tinc 55 anys. Vivia en un barri de treballadors on l'homosexualitat no estava ben vista. I em vaig amagar fins que al final vaig decidir sortir de l'armari.

A l'adolescència em vaig adonar que m'agradaven els nois. L'etiqueta de marica i de nena m'ha acompanyat sempre. Estic casat amb el Jose i tenim un fill.

“Vaig haver de sortir diverses vegades de l'armari: un dia pels pares, un altre per la feina, un altre per la resta de familiars... Però val la pena dir-ho, dir-ho i dir-ho. Viure silenciats és contranatural.” — Pol

“Tenir un fill era complicat perquè jo ja era massa gran per a la llei d'adopció, tenia 46 anys quan vam decidir adoptar. Però ha valgut la pena!” — Jose

El Jose i el Pol viuen a Sabadell (fins fa poc a Sant Llorenç Savall), estan casats i tenen un fill, el Mario. El que seria un fet normal entre dues persones que s'estimen ha estat un camí llarg i de lluita, a la qual ha valgut la pena no renunciar. El Pol ho té clar: **“soc tossut i no em volia conformar a no tenir fills. Em mereixia aquesta oportunitat, igual que casar-nos. I tot ho hem fet per amor, però també per militància. Hem donat més volta, però el resultat és preciós i no em fa gens de por que no m'hi acompanyi tothom, ni que hi hagi mil traves legislatives”**. El Jose encara recorda les dificultats: **“Era complicat perquè jo ja era massa gran per a la llei d'adopció, tenia 46 anys quan vam decidir adoptar. Però ha valgut la pena. Vam anar a viure a Sant Llorenç, on en general tothom ha estat molt respectuós amb la nostra família i ens han ajudat molt. Tot i així, crec que en general no hem avançat del tot, fins i tot ara hi ha posicions més extremes i odi cap als homosexuals. També hi són amb altres temes, com per exemple la identitat política...”**.

Aquesta vida plena és ara, però tant el Pol com el Jose van fer un camí d'acceptació de gènere i de visibilitzar-ho que no sempre va ser fàcil. El Jose va amagar la seva homosexualitat molts anys, i fins i tot es va casar amb una noia i va tenir un fill. **“Vaig conèixer una noia amb qui em sentia molt a gust. I al final es va quedar embarassada. Van passant els anys i veus que l'amor es va esvaïnt i que els meus sentiments reals cap als homes tornen. Ens vam separar, el desenllaç va ser el millor per a tots, malgrat el desconsol, l'angoixa i la profunda tristesa de la primera etapa. Després dels anys passats i, entre bones persones, el resultat és que tenim una bona relació”**. Aquells moments van ser tan durs que **“a vegades surts de l'armari i per por hi vols tornar a entrar”**, afegeix el Jose.

La pressió és màxima. Jose: **“Durant l'adolescència i la joventut em vaig anar tancant i vaig tenir molts pocs amics. I a l'únic amb qui tenia bona relació sempre li he retret que no veia que jo tenia un problema i que com pot ser que no m'ajudés. Fins i tot preferia no parlar de dones perquè era una traïció a mi mateix. I va arribar un dia que em vaig casar amb una noia i vam tenir un fill”**. Quan no es pot més, explicar-ho a l'entorn és l'única solució. El Jose recorda que **“dir-ho a casa va ser fàcil, ho tenia molt clar. Però la meua mare va tenir un disgust molt gran que encara li dura, i va passar moments de depressions. Ella ho accepta i m'ha cuidat igual, però està dolguda de per vida”**.

Sortir de l'armari per al Pol va ser diferent. No especialment complicat, però sí que va tenir algun problema de violència pública a Sabadell. **“De petit jugava amb tot tipus de joguines, però quan venia algun amic de l'escola a casa amagava les nines. Realment crec que no feia falta, perquè alguns amics ja s'imaginaven com era, però no em sentia còmode. Quan em faig adult i em relaciono amb més gent i puc escollir els amics, tot es va anar normalitzant i no sento cap por. Tot i així, he patit tres vegades l'agressió de 'skin heads' per Sabadell, al carrer, per com anava vestit. A la vegada més greu vam fer denúncia, però tampoc hi havia un espai dins la policia ni els Mossos pensat per aquest tipus d'agressions i a més, el tema 'skin' en aquells anys i ciutat tenia bastanta immunitat. En aquests moments puntuals sí que vaig passar por: un dia t'apallisen perquè dus rastes, un altre perquè vesteixes amb un samarreta amb una Verge Maria amb brillants... Simplement per anar extremat o perquè a algú no li agrada. Si no volies patir, haves de ser un perfil homosexual baix”**.

JO SOC

jose / MARTA

Tinc 48 anys. No trobo sentit haver-nos de definir per tot. Fins i tot la paraula 'heterosexual' no l'he fet servir mai per autodefinir-me. Estic casat amb la Marta i tenim un fill, el Ter, amb qui vam viatjar l'any 2017 i durant un any per tot el món.

“No fem que ningú s'hagi de sentir malament pel que fa, el que pensa, el que és... Si el meu fill no fos hetero, només em preocuparia el mal que la societat li pogués fer”

La Marta i el Jose són uns apassionats dels viatges. Quan el seu fill tenia 4 anys van marxar de Castellar i van viatjar per tot el món durant un any i això, reconeix la Marta, **“et fa conviure amb molts tipus de persones i t'enriqueixes, que valoris la persona independentment del que sigui. Hi ha països on la gent s'ha d'amagar de la seva condició de gènere i al revés, altres països on la gent se sent molt còmoda i no té cap problema per viure sense haver-se d'amagar”**. La Marta i el Jose van viatjar durant un any. Aviat Castellar es va quedar minúscul: **“Al veure moltes cultures t'adones que aquí no som tan oberts com ens sembla. Durant el viatge ningú em va jutjar per anar en bikini quan les noies del meu voltant es banyaven amb burka, o si el meu fill anava despulat a la platja, i en canvi a Espanya que creiem que som molt oberts la gent et jutja i et mira malament. I viatjant amb un nen vam veure que ell fins i tot normalitzava molt tot el que veia”**. A Tailàndia van comprovar que hi ha molta gent que hi va per canviar de sexe. La Marta recorda un dia que van coincidir amb una guia trans: **“No vam sentir cap comentari xenòfob. A mi personalment em va sorprendre veure un trans, però perquè a Castellar no ho havia vist mai. Tampoc al món de la televisió, ni presentadors, sèries, concursos, jocs olímpics, futbol... I allà vam comprovar que són persones totalment integrades socialment i laboralment”**. “Amb la influència cultural de la religió que puguem tenir aquí i respecte a altres països veus coses que et fan obrir-te encara una mica més”, afegeix el Jose, **“a casa meva per exemple no es parlava gaire del tema. Si hi hagués hagut un cas proper s'hauria parlat, però jo complia la norma establerta, blanc, home i hetero. Els meus pares venen de poble, allà la normalitat encara està més marcada, més condicionada”**.

La parella està convençuda que hi ha dos temes clau: les etiquetes i l'educació. El Jose

Tinc 38 anys. Conec pinzellades del moviment LGTBI. Crec que és un món molt obert amb un vocabulari molt ampli que desconeixem. Per a mi les etiquetes no són necessàries, però n'està ple.

és crític amb l'educació: **“Al nostre fill no és que l'hàgim educat d'una manera especial, sinó que simplement no hem deixat de veure-ho tot com a normal i li responem totes les preguntes o dubtes que té, sense embuts. Però crec que l'educació els acota la realitat als més petits, provoca el contrari del que hauria de fer: l'educació ens hauria de posar amb la tolerància i en canvi ens està limitant. Encara socialitzem de la manera que pensa tothom que és la normal. Aleshores això va passant de generacions i a l'escola no s'acaba de normalitzar”**.

La Marta insisteix amb les etiquetes. **“No tenim clares les definicions i els significats de gènere, i a mi voler posar etiquetes se m'escapa. Realment crec que les etiquetes no són necessàries, però el món n'està ple, d'etiquetes. Per exemple, també parlem dels 'pijos', dels 'hippies'... Posem etiquetes per pensar d'una manera o vestir d'una forma en concret. O fins i tot per jugar amb un tipus de joguina o un altre. Encara que no vulguem, ens obliguen a conviure amb les etiquetes”**. I què passa quan a més de la poca educació o l'excés d'etiquetes, el moviment LGTBI no està visible? La Marta creu que és un moviment poc visible: **“Per exemple, no he vist cap trans a Castellar. Però realment podem tenir els ulls oberts i veure-hi més enllà de l'evidència. O ni ho expliquen, o ho expliquen però no ho mostren públicament. I és una llàstima. Tothom hauria de fer el que vulgui i acceptar-nos des del respecte”**. La visibilitat pot ser un tema delicat, una barrera a superar. Segons el Jose **“per ser de segons quin col·lectiu és més complicat perquè et poden ferir molt. A més les persones afectades s'ho emporten cap a casa. Penso que s'hauria de normalitzar i que tothom faci el que vulgui. No fem que ningú s'hagi de sentir malament pel que fa, el que pensa, el que és... Si el meu fill no fos hetero i em digués que li agraden els nens o que se sent nena, només em preocuparia el mal que la societat li pogués fer”**.

Per a la Marta ens cal molta educació i tractar-ho molt a les escoles. **“Llibres, lectura de nen... Ho hem de treballar molt desde petits. A casa i l'escola. I també a la gent gran, llibres d'adults. Molta formació, moltes xerrades, series, pel·lícules... S'ha d'invertir molt més en educació. Cal la sisena hora per tenir més temps per tractar tota mena de temes no reglats amb temps i normalitat, més recursos humans i materials... Preparació del professorat per incidir en una educació no tan encotillada.”**

“A Tailàndia un dia que vam coincidir amb una guia trans: no vam sentir cap comentari xenòfob ni ningú es va estranyar.”

JO SOC

Alice

Tinc 24 anys. Vaig néixer a l'Hospitalet de Llobregat i abans vivia a Sant Feliu del Racó. Des de petita jo ja no em sentia noi, però fins fa poc no he “sortit de l'armari” com a dona. Vull ser positiva, però veig el futur amb tonalitats grises.

“M’agradaria que no siguem un ‘nosaltres’ i siguem un ‘tots’, que no se’ns diferenciï. No deixem de ser persones que conviuen amb altres persones. Ni nosaltres mateixos ens hauríem de classificar com a persones trans.”

Dels 10 als 12 anys em vaig començar a adonar que jo no era com la gent em veia ni com m’havien dit que era, un noi. Em sentia més familiaritzada amb la construcció social d’una dona. Vaig arribar a la conclusió que era una dona perquè simplement la idea de ser una dona em feia sentir feliç.

A mi no em va costar acceptar-ho. A la família, algunes persones ho van acceptar i d’altres no tant, i amb el temps no ha millorat. Malgrat tot, havia d’escollir entre viure la meua vida o continuar fingint una vida. Tot i que jo fins fa poc no he “sortit de l’armari” com a dona. Igualment, a l’escola no he tingut cap problema. A la feina, però, he hagut d’anar al més masculí possible perquè no sospitin que soc una dona: vestir d’home i no donar pistes. Això mentalment es porta malament, és bastant dur perquè és com tenir dues vides i sents la injustícia i la pressió de no poder ser sempre la persona que ets. A més, costa que t’entenguin. Els meus pares, per exemple, ho relacionaven com si fos una preferència sexual i no de gènere: **“Tu fes el que vulguis, però a la feina comportat normal”**.

Amb les intervencions es fan un munt de potineries, sobretot a dones que no es veuen satisfetes amb el resultat. Fins i tot algunes han decidit marxar de la vida. Tinc una amiga del poble que la van operar, li van fer una vulva, i se li va tancar la uretra. O també s’han donat casos que directament l’aparell sencer es tanca, la llei no t’empara... A Tailàndia i Àsia, en canvi, hi ha més garanties perquè hi ha hagut més casos de dones trans. Això sí, si tens algun problema has de tornar allà. A més, per poder tenir la documentació amb una nova identitat de gènere has de passar dos anys d’hormonació per poder, entre altres coses, assemblar-te al gènere que pertany. Però hi ha un problema, perquè ja n’hi ha que tenen l’aspecte canviat. I al revés, hi ha joves que en 5-6 mesos ja tenen un altre aspecte i el DNI no està canviat.

Socialment falta molt per treballar... Som gent normal! Quan en conèixer-nos tothom es quedi tal qual voldrà dir que hem començat a avançar. O quan anem abraçades o agafades de la mà i la gent no s’estranyi, hi haurà un avanç. Jo demanaria que no se’ns jutgés. Una dona trans a la feina no està gaire ben vista, perquè se la relaciona amb prostitució... un món frívol, despreocupat, no gaire saludable... Jo vull ser una persona que em llevi, em dutxi i vagi a comprar el pa de forma tranquil·la! Però al món laboral es desconfia de l’eficàcia d’aquesta persona.

Veig el futur molt borrós. Cada vegada hi ha més gent lluitant però no sé si s’està arribant a molt o estem encallats. Tirem cap a una tonalitat gris, bastant fosca. Hem avançat, però no hi ha molts avanços més per poder anar pel carrer sense amagar-se.. M’agradaria que no siguem un “nosaltres” i siguem un “tots”, que no se’ns diferenciï. No deixem de ser persones que conviuen amb altres persones. Ni nosaltres mateixos ens hauríem de classificar com a persones trans. Jo dic que soc una dona, perquè és el que sento. Vull ser positiva. En un futur pròxim, em veig vivint en parella amb una altra dona.

JO SOC

Olaya / Andrea / Alex / Laura

Un dia per tu, un dia per mi

L'Olaya, l'Andrea, l'Alex i la Laura són quatre adolescents sensibilitzats amb el col·lectiu LGTBIQ+ que s'han fet inseparables des que han coincidit a Escola d'Adults de Castellar. Alguns d'ells ja es coneixien des de fa molts anys, i l'Andrea i l'Alex fins i tot viuen junts. Però és ara quan s'han convertit gairebé en germans: un dia per tu, un dia per mi. Comparteixen il·lusions i preocupacions, s'ajuden, miren el futur de reüll i parlen sense tabús. Seiem amb tots quatre alhora.

Desprenen aquella complicitat que sorgeix en els grups quan els seus membres sabem que han trobat alguna cosa especial. No han tingut una infància fàcil i per això es cuiden, protegeixen i s'aïllen en una mena de grup bombolla inseparable. Són amics, però com diu Andrea: **“Jo no tinc amics, jo tinc germans i germanes. Un dia per tu i un dia per mi. Nosaltres quatre, per exemple, ens cuidem molt, tot i que també discutim. Però l'important és que hi som sempre”**.

S'asseuen sense dubtar a les quatre cadires que els hem preparat. Cadascun a la seva, com si ja ho haguéssim assajat abans. L'Andrea és qui porta la veu cantant: **“Tinc 19 anys. Em defineixo com a resilient. Tothom és bisexual encara que no ho accepti. Tots busquem el mateix, el plaer”**. Tots quatre desprenen una maduresa impròpia de la seva edat. L'Olaya i la Laura es van ajudar mútuament amb parelles que no les acceptaven com eren: **“A l'institut jo estava amb una parella supertòxica i ella em van ajudar bastant. De fet cap dels quatre m'ha fallat mai. Simplement mai m'han jutjat. En canvi, la gent que em rodejava sempre em deia com havia de ser i com m'havia de comportar. Ells m'accepten com soc. Tot i que els estimo molt, últimament flueixo i vaig una mica més a la meua, però saben que hi soc”**, ens explica la Laura. L'Olaya afegeix: **“Com que m'atrauen tant els nois com les noies he tingut parelles de tot tipus. L'última era molt tòxica. Vaig conèixer aquesta colla i em van obrir els ulls. Per a mi trobar constantment gent que em jutgi m'afecta, és molt difícil aguantar-ho. I en canvi, en conèixer persones que no et jutgen i et valoren simplement com ets, no els vols deixar escapar”**.

Tots coincideixen en la bisexualitat menys l'Àlex: **“Me n'he adonat que soc transexual, però odio les etiquetes”**. Tot i això té clar els passos a seguir: **“En breu començaré amb la testosterona i en un futur m'operaré el pit”**. Viu amb l'Andrea, a qui coneix des de l'institut, i es passen tot el dia junts.

A casa han viscut de diferent manera la seva opció sexual i de gènere. Per la Laura ha estat molt fàcil i sempre s'ha sentit acceptada i estimada: **“A casa tothom ho accepta amb normalitat i m'han ajudat molt. Crec que el millor que es pot fer és mostrar-ho obertament i la família et donarà suport”**. L'Olaya també ha rebut el suport de la seva mare, mentre que a la seva àvia li costa una mica d'entendre-ho. Ara viu amb ella i l'ajuda en tot el

que pot. L'Àlex ha tingut el suport de la seva germana en tot moment: **“Em va ajudar molt a dir la meua condició trans al col·le, a tirar endavant, a dir-ho també a la família (al meu pare, a la meua àvia). El meu pare ho ha acceptat sempre, però li fa por el trànsit”**. L'Andrea és qui sembla més forta, potser perquè no ho ha tingut gens fàcil. Als 15 anys la van separar dels seus germans i va anar a viure amb unes tietes. No va anar bé i la van derivar a Aldees Infantils, i després als pisos tutelats. Als 19 va decidir tornar amb els avis, a qui considera els seus pares. **“Mai m'he permès estar malament. Poques persones m'han vist plorar. Sempre he passat molt del que em diu la gent”**.

Tots coincideixen que les escoles haurien d'estar més preparades davant de les agressions LGTBIQ+ i també amb l'assessorament a les famílies i els joves que els demanen ajuda. La Laura posa d'exemple el seu cas, va patir bullying a l'institut: **“Em pegaven, m'insultaven... El tema va acabar en un judici. Al principi no ho explicava perquè tenia por, però un dia la meua tutora se'n va adonar i em va preguntar. Ella va ser qui ho va comunicar als meus pares i em va portar a la policia. Però no hi van poder fer res. Als cinc nois que em feien 'bullying' els van fer una xerrada i poc més. Això era el pitjor, tenien proves i no van fer res. Vaig deixar l'institut i vaig agafar depressió i ansietat. Ara me'ls trobo pel carrer i em 'tiren la canya”**.

Tenir fills es una cosa que de moment no veuen clara, ja que els fa por la situació actual del món i la societat. Veuen massa patiment i intolerància en general. L'Andrea puntualitza: **“Tot i que és una cosa molt bonica, representen moltíssima responsabilitat i ara mateix no em veig com a mare. Crec que han canviat moltíssimes coses i si creixen amb una ideologia amb més valors la societat canviarà. Però mai hi haurà mai una societat perfecta, ho comprovo estant al col·lectiu i veient coses molt fortes. Tot i que hi ha moltes coses que han millorat, i al nostre país, per exemple, et poden agredir però ets lliure”**.

Quan els preguntem pel futur, es miren i riuen. Es com si ningú volgués respondre primer. **“El que hagi de passar, que passi. Intento viure el moment i aprofitar al màxim tot el que visc a cada instant. M'agradaria fer hipoteràpia per poder ajudar altres persones”**, diu l'Olaya mirant el terra i amb un fil de veu. **“Salut i ser feliç”**, afegeixen gairebé alhora la Laura, l'Àlex i l'Andrea.

<

Veient i escoltant aquesta colla d'amics, queda clar que, malgrat els entrebancs, val la pena viure cada dia amb valentia i un somriure.

JO SOC SAMUEL

Jo soc el Samuel. Tinc 26 anys. Vaig començar a tenir la sensació de l'amor cap als homes als 10 anys. Em sentia una mica estrany, era una cosa que no sabia com afrontar, no m'havien explicat gaire bé què era tenir aquest sentiment cap a una persona del teu mateix sexe. Li vaig comentar a la meva mare i em va dir que era una sensació normal i que al cap dels anys m'adonaria de si seguia tenint aquest sentiment o no. M'agrada el transformisme per fer comèdia i cançons amb la gent. Com a xou.

“He patit. Els joves no són conscients del mal que poden fer a una persona que està passant per aquest trajecte, probablement perquè a casa seva no se n'ha parlat amb normalitat.”

Als 14 anys, més o menys, vaig començar tenir la certesa que sí, que el que m'agradaven eren els homes. De fet, ja havia tingut una parella, no sé si en aquestes edats es pot anomenar parella, però vaig tenir un amic especial, amb ell vaig sentir aquestes sensacions que sempre diuen de “las mariposas en el estómago”.

A Castellar vaig rebre poca informació al respecte, tampoc vaig trobar un punt on m'informessin de què podia fer i on havia d'anar.

A la primera celebració de l'Orgull a Barcelona (Pride BARCELONA) em vaig adonar que m'agradaven els homes. Llavors vaig decidir formar part del grup oficial de voluntariat del Pride BCN, que es dedica bàsicament a donar visibilitat LGTBIQ+ fent actuacions en esdeveniments com Sant Jordi o la Fira de Turisme de Barcelona. I allà sí que van saber informar-me.

El segon any que vaig anar a l'Orgull BCN, es pot dir que va ser oficialment el meu any, ja que hi anava com a voluntari del Pride BCN i com a una persona plenament conscient de la seva orientació sexual, era tot més clar per a mi i el fet d'anar-hi acompanyat d'una amiga em feia sentir més segur. Vaig seguir fent de voluntari durant anys i vaig anar coneixent diversos nois fins a conèixer-ne un a través de Facebook que avui és el meu marit. Ja fa 9 anys que estem junts. Els pares al principi et diuen que fins els 18 estàs a casa seva i que vigilis. També apareix la por de sentir-te exclòs a la feina, en vaig veure molts casos a l'organització, molta gent, sobretot trans, se sentien exclosos a la feina. Jo, per sort, no he tingut mai cap problema en aquest sentit, però sí que és cert que has de vigilar amb certes coses, sobretot si treballes de cara al públic. Has de vigilar les formes d'expressar-te, com vas vestit, si portes arracades, tatuatges, alguna polsera o signe reivindicatiu...

A Castellar al principi les meves experiències van ser molt dolentes. Els joves no són conscients del mal que poden fer a una persona que està passant per aquest trajecte, probablement perquè a casa seva no se n'ha parlat amb normalitat i perquè en general falta coneixement i empatia. Els nois en general són més intolerants que les noies. Les noies tenen una mena d'instint de protecció cap als nois que són gais. Els nois, en canvi es volen fer els valents i pensen “**aquí soy el machito de la clase y te voy a insultar porque así me siento orgulloso yo**”. Els professors ho veuen, però no s'hi fiquen gaire. En aquest sentit també crec que fa molta falta que els professors estiguin ben informats i facin cursos d'orientació.

Al viure en un poble tens por d'anar de la mà amb un noi, que et vegin amb algú o simplement un petó amb algun noi perquè sinó ja ets la “comidilla del pueblo”. Fa que t'amaguis de ser qui ets. Ho vaig patir molt. Però va arribar un dia que vaig dir “**no, això s'ha acabat**”. Perquè estic superorgullós de ser qui soc i molt orgullós d'haver arribat a ser la persona que soc.

JO SOC

Laura Anaís

Tinc 48 anys. Soc una dona trans que va estar tota la vida a l'armari. Va arribar un moment que volia començar a viure i em vaig treure totes les pors de dins. Fa 40 anys era molt difícil dir qui eres, i a més anava a una escola de capellans i tenia una educació molt masculista a casa. Tenia por que el meu pare no ho acceptés.

“Ara el que vull és centrar-me en mi. Que el tractament hormonal faci el camí, mantenir la feina i lluitar per una bona relació amb la meva filla”.

Va passant la infància i l'adolescència i cada vegada és més difícil sortir d'allà. Primer la por, després la vergonya, després el fet de no defraudar la família. Comences a viure una vida que no és la teva: un serial en què estàs interpretant el paper que has de tenir en aquesta societat. Fins que explota. Jo sabia que interiorment no era un home, i era una persona molt infeliç. A partir de l'escola, amb cinc o sis anys, t'adones de la segregació per sexes, i l'ambient entre els nens era molt competitiu, no m'hi sentia bé. Jo m'imaginava com una noia. Anava sempre sola i sempre estava marginada. A mi m'hauria agradat anar a l'escola amb un vestit. Sempre que podia em posava la roba de la meva germana, per Carnestoltes em volia disfressar de romà, d'escocès... Són tòpics, però és veritat, és una manera de reafirmar la teva identitat. Tot eren senyals, però ningú els veia. En aquella època ningú escoltava els nens.

Em vaig casar i vaig tenir una filla. Però tot era una vida falsa. Tot i que res és blanc o negre. A més, sempre havia tingut l'esperança que tots aquests dubtes passarien, que amb la feina i la família aquells dubtes de gènere quedarien com una anècdota. La meva parella ja detectava la meva delicadesa i jo li vaig explicar que potser existia un nou tipus d'home. Després va venir una etapa de 'cross dressing' o amb transvestisme puntual, però no m'omplia. Tenia por de perdre-ho tot. I així va ser: família, parella, amics. Ens vam separar i vaig tocar fons. De mica en mica vaig intentar conèixer altres dones i vaig tenir dubtes de la meva sexualitat. No m'omplia, em sentia un impostor. Una parella em va obrir els ulls i em va dir que el primer era la meva identitat de gènere. He començat a fer el procés del trànsit i em vaig començar a hormonar.

Ara el que vull és centrar-me en mi. Que el tractament hormonal faci el camí, mantenir la feina i seguir la bona relació amb la meva filla. Ella és molt important per a la meva vida i vull que em vegi dedicada a ella. Si ja ens costa pair-ho als que transitem, imaginem-nos també el nostre entorn. No pot ser d'un dia per l'altre, cal viure-ho a poc a poc perquè la societat no està preparada per a aquestes noves identitats.

El problema és que no hi ha una llei específica per a les persones trans. Que ens acompanyi, que ens posi pautes... Hi ha molta informació i saps que has d'anar a trànsit directament, però no vol dir que estigui tot perfecte. A Castellar hi hauria d'haver un punt LGTBI obert al poble i que es veiés com una cosa normal. Que la gent donés la cara per aquest col·lectiu de forma natural, amb voluntat d'emparar aquestes persones. El fet de ser trans no és un caprici ni una cosa lúdica. Al contrari, pateixes molt per la disfòria de gènere. Per tant és una necessitat d'una persona que cal expressar amb el seu gènere sentit i a vegades, quan no es pot, fins i tot hi ha gent que se suïcida. Sobretot la dona trans. També cal reivindicar el paper de la dona trans com qualsevol altra dona, amb feines de tot tipus i un paper acceptat dins la societat. A mi algun cop em tracten de dona i quan em senten la veu em diuen 'caballero'. Però per què aquest canvi, si ja m'havien vist com una dona? No hi ha respecte ni una sensibilització per tractar una dona trans. Però la felicitat de ser 'tu mateixa' pot per sobre de la por a tot això. Recordo el primer dia que vaig posar el peu al carrer vestida de dona. Només fer-ho vaig sentir alliberació màxima i seguretat. Molta pau. Sentir-te lliure ho és tot. He guanyat la vida.

JO SOC

Montse / Núria

Tinc 51 anys. Vaig venir a viure a Castellar i tinc tres fills amb la Nuria.

Tinc 56 anys. Explicar-ho a la meua mare va ser un daltabaix.

“No he sentit cap polític que es cregui del tot el que està dient envers el col·lectiu LGTBIQ+ i que ho visqui amb normalitat.”

“La societat està muntada per ser heterosexual, blanca i masculina. I això s’haurà d’anar canviant a poc a poc”.

La Montse i la Núria són parella. Tant l’una com l’altra, al principi no ho van explicar a la família, que ho va anar descobrint poc a poc. La Montse ho va explicar i la seva família ho va viure amb més normalitat: **“Ho van anar paint bé. Però és que tot té el seu temps. A l’escola i a la universitat encara no sabia la meua tendència sexual, només sabia que m’agradaven les persones, i no havia explicat mai a ningú que també m’agradaven les noies. A la feina vaig conèixer la Núria i allà ho amagàvem. En aquella època era un tema tabú. Per això quan la mare fa poc em va dir: “¿Por qué no me lo dijiste nunca?”, jo estava a punt de contestar, però la meua germana va dir: “Yo tampoco te lo dije nunca”.** Els meus germans, tots dos, són heteros. Ho van anar veient.

La Núria recorda el daltabaix inicial: **“Al principi em deien que no pengéssim els llençols de matrimoni, per si els veïns s’adonaven que érem parella!”.** Per sort va durar poc i de seguida ho van acceptar i normalitzar. Venir a Castellar i decidir tenir família va ajudar moltíssim a visibilitzar la relació i que el nostre entorn ens ho posés fàcil”. La Núria recorda, per exemple, com la seva germana li va dir que al principi li costava acceptar-ho però que era la meua opció i l’havia de defensar. I afegeix: **“No hem viscut mai malament que a algú li costi d’entendre. És una transició i també s’ha de respectar, ens hem de donar temps com a societat. Per exemple si algú utilitza un llenguatge masculí en algunes situacions, tampoc ens hem ofès”.**

I és que definir-se i les etiquetes és el que a vegades costa. La Montse, però, ho té clar: **“Jo em definiria com a bisexual, si m’he enamorat d’un noi ,m’he enamorat de veritat. Però al final estic amb la Núria. El tema és que dins la societat ens falta normalitzar-ho, ens hem de donar un temps perquè tothom ho vegi natural. La societat està muntada per ser heterosexual, blanca i masculina. I això s’haurà d’anar canviant a poc a poc. Aquesta no acceptació, però, és bàsicament legal, perquè l’entorn ja sap i acull que som les mares del Pau, de l’Oriol i l’Arnau”.**

La Núria també recorda com, fins que l’any 2005 no van poder casar-se, van viure situacions que evidenciaven carències legals. **“Tenir fills era una inversió de diners elevada i a més al llibre només podia constar una de les dues com a mare soltera. O en**

el cas d’una operació, no podíem parlar en nom de l’altra i en cas de passar alguna cosa, els fills podien quedar deseparats perquè no constava enlloc”.

Sembla que la societat va més adelantada que les lleis, tot i que les lleis són necessàries: **“Hi ha gent que va per davant i entén perfectament una realitat diversa, i d’altres persones que no volen fer aquest pas d’entendre’ns per por. Les persones que vulguin evolucionar evolucionaran, hi hagi lleis o no. Aquelles persones que estiguin limitades per les seves creences no podran veure mai més enllà, i també és respectable”**, reconeix la Montse.

S’ha evolucionat des del 2005 fins ara? Sí, però molt a poc a poc. La Montse a l’adolescència creia que li agradaven els nois, però no era un problema: **“potser si tens algun pensament al contrari passes desapercebut. El problema és que vivim en una societat que necessita etiquetar-ho tot i aleshores... Jo no és que sigui bisexual perquè m’hagin agradat els nois o les noies, jo soc la Montse i punt”.**

El casament també va ser curiós. Va ser el primer casament homosexual a Castellar i tampoc va ser fàcil. **“El que era jutge en aquell moment, d’entrada no ho acceptava i així ens ho va dir. Però després de conèixer-nos i entendre’ns fins i tot va sentir-se orgullós de fer-ho i ens va encoratjar no només signar com a tràmit sinó a fer una cerimònia amb família i tot!”**, diu la Núria orgullosa.

La Montse també recorda un incident que li va passar a la feina: **“Sempre he tingut el recolzament dels meus companys. Al principi un dels metges va saber que alguna de nosaltres era lesbiana i va preguntar ‘quina és la bollera?’. Totes les meves companyes van respondre ‘yo soy la bollera’ com a acte de solidaritat”.** Tot i que afegeix que **“és veritat que de vegades pel fet de ser heterosexual sembla que ja ho tinguis guanyat, mentre que nosaltres hem de demostrar que som vàlides a la feina”.**

“A una persona homofòbica li demanaria que visqués la seva homofòbia dins seu, dins de l’armari. Tots tenim els nostres prejudicis, però no entenc que això et porti a agredir ningú perquè sigui diferent. Cadascú és com és i s’ha d’acceptar. Sempre que no faci mal a ningú”, conclou la Montse.

“Jo soc així i si el meu cos no s’adapta a la teva expectativa, el problema no és el meu cos, és la teva expectativa.”

Em dic Judith Juanhuix, tinc 50 anys, visc a Sant Quirze del Vallès, treballo en una instal·lació científica, soc doctora en física i tinc dos fills que m’ocupen la major part del temps.

La llei Trans

La nostra societat pretén ser una societat de drets. Però la societat no és ideal i necessita lleis que els garanteixin, no venen sols només perquè són justos. En particular, si fa falta una Llei Trans és que les persones trans no tenim els drets que ens pertocuen. Ens trobem discriminades per ser qui som en el lloc on estem.

De fet, estem parlant de dues lleis, la Llei Trans i de la Llei d’Igualtat de LGTBI. La primera ha causat més polèmica perquè toca una estructura fonamental de la societat, el gènere, que a més es fa servir com a eina d’opressió. El gènere, amb independència del seu origen, ens marca el nostre recorregut vital i, per tant nosaltres hem de dominar el nostre gènere. No podem permetre que la pròpia vivència de gènere es determini fora de nosaltres mateixes. Les persones trans tenim una resistència al gènere assignat perquè ens determinem en aquest eix d’una manera que no està reconeguda a la societat. El fet de viure contra un gènere amb el que no t’identifiques comporta problemes de discriminació en tots els àmbits. La Llei Trans vol corregir aquesta discriminació: ha permetre que les persones puguem determinar-nos en la dimensió del gènere, i a més assegurar els drets en tots els àmbits on puguem estar discriminades (laboral, social, educatiu...).

A Espanya en els últims cinc anys hi ha hagut cinc propostes de Llei Trans que pretenien corregir aquest problema. De moment han fracassat totes, l’última al maig del 2021. Era una llei que ens donava la potestat i directius, i a nivell laboral proposava un pla estratègic i incentius a les empreses. No n’hi ha prou, però és un primer pas. Però Vox i PP van votar en contra. La resta va votar a favor, excepte el PSOE que es va abstenir i es va provocar la tombada. Ara mateix totes les mirades estan posades en aquest partit. Ha de proposar alguna solució a un problema estructural de la societat espanyola que s’ha de resoldre. Si no es desencalla, els socialistes es veuran com un altre partit no progressista. I la solució ha de ser acceptada per la comunitat trans, no val qualsevol text. No podem negociar els drets fonamentals. No val abstenir-se. **Davant dels drets fonamentals ens hem de posicionar, qui s’absté en el fons els nega.**

Estigma i discriminació

Les persones trans som molt diverses, i per tant també ho són les discriminacions. En el cas de les dones, estem estigmatitzades des de fa segles amb noms horribles i estem associades a drogues, treball sexual, espectacle, disbauxa, vida desordenada... S’explica en part pel masclisme de la societat: un home no pot ‘rebaixar-se’ a ser una dona. A més, estem evidenciant que el fet de tenir un genitals no implica necessàriament una posició de privilegi. El patriarcat, per tant, no és natural, per biologia, sinó que s’imposa. En canvi, els homes trans tenen una situació inversa. No han existit socialment com a concepte i encara són poc coneguts. Estan invisibilitzats. La Llei Trans donaria un marc per donar una imatge més ajustada a la nostra realitat. També prohibiria les teràpies de conversió tant en la identitat de gènere com en l’orientació sexual.

Les lleis que ens protegeixen han de tractar moltes discriminacions. Una de les més urgents a corregir és el canvi de sexe registral dels menors i els migrants, que actualment no és possible. També cal corregir que no existim en el currículum escolar, la societat ens ha de conèixer com a part estructural. La llei ha de reconèixer les persones no-binàries, les que s’interpreten en un gènere no-normatiu, perquè directament no existeixen legalment. L’atenció i el dret a la salut actuals tampoc és adequada a la nostra corporalitat i processos vitals. En l’esport de base el gènere tampoc hauria de ser un impediment per entrar en la categoria on volguessis, donat que és una eina de sociabilització. En definitiva, hi ha discriminació arreu, fins i tot en les escenes quotidianes. Els lavabos per exemple. Perquè tenim problemes si anem allà a complir necessitats fisiològiques? Quin és el problema? Ho trobo absurd i trist, causat perquè les dones trans s’han pintat com a dones agressores dins els lavabos quan no és veritat. De fet, som nosaltres les que tenim respecte a anar-hi, i no hauria de ser així. La llei trans té molta feina a fer.

Una llei trans ens permetria recuperar la dignitat com a persones i superar les tuteles. Ara hem de declarar un trastorn psicològic per efectuar el canvi en el Registre Civil. És discriminatori perquè un àmbit de la teva llibertat personal condiona la integració social. La tutela mèdica ens presenta com a malaltes i problemàtiques i ens dificulta la integració laboral.

Una visió de la societat

La nostra societat és de drets, no de la por, i això és el que hem de legislar: els drets. La por al frau de llei no pot impedir legislar drets fonamentals. Aquesta societat, si és justa, ha de protegir les persones discriminades estructuralment com les trans.

M’agradaria que la llei trans contribuís a fer que el gènere deixi de ser un espai d’opressió per passar a ser un espai d’expressió. Cal eliminar els rols de gènere dins la societat que tant limiten els recorreguts vitals. Cal desvincular el gènere del seu rol. Hem de desacoblar els rols de les corporalitats i fer un món més multicolor. La lluita trans és una lluita de tothom.

Eixamplar les caselles fins que un dia desapareguin

Un dels focus és millorar les oportunitats dins el món laboral. Les persones trans* tenim gairebé el doble o el triple de taxa d'atur que la població en general. Alguns factors encara ho fan més difícil, per exemple no tenir la documentació canviada o el "passing", aquesta capacitat de passar per la societat sense que se't noti que ets trans*. Això és una xacra entre les persones trans*. Condiciona molt a l'hora de buscar feina, parella, habitatge, per les agressions que reps pel carrer o la violència que reps en general, pels prejudicis. I precisament el que volem és que se'ns respecti tal com som. **El nostre objectiu no és assemblar-nos a la resta del món, sinó ser nosaltres mateixos lliurement i en igualtat d'oportunitats.** Tot i que cada vegada hi ha més persones trans* incloses en el comú de la societat i fent qualsevol altre tipus de feina, queda ha molt per aconseguir. En l'imaginari col·lectiu encara pesa molt la imatge de drogues i prostitució amb què se'ns associa per manca d'informació.

A la mateixa entrevista de feina a vegades ja no saben ni com tractar-te o et fan comentaris transfòbics, o sembla que tot vagi molt bé perquè fas "passing" fins que et demanen la documentació i et rebutgen amb qualsevol excusa.

Perquè tot això canviï només falta que el gènere no sigui tan determinant en les nostres vides. I tampoc en el món laboral. A vegades hi ha persones que fan el trànsit dins de l'empresa. Sol passar que hi ha violència per part dels companys (discriminació horitzontal) i molts dubtes per part de l'empresa per gestionar equips internament. Per això és aconsellable que les empreses tinguin un protocol sobre com explicar-ho, en quins canvis repercutirà...

Ningú vol denunciar l'empresa on treballa per no perdre la feina. A vegades es lluita, la persona afectada es queda però li fan la vida impossible. Cal tenir en compte que no és la persona qui ha de demostrar que està discriminat, sinó l'empresa que ha de justificar l'acomiadament. També fa falta que més enllà de l'empresa hi hagi una oficina local i administrativa d'assessorament trans*. Un punt SAI (servei d'atenció integral). A Castellar no existeix, tot i que els municipis de més de 20.000 habitants hi estan obligats. És un punt de referència tant per als membres del col·lectiu com per a la població en general (professors, famílies de persones trans*...). Impulsors de polítiques socials LGTBI, punt de referència on rebre informació o atenció, derivació a serveis (com les hormonacions...), acompanyament psicològic i laboral, o posar denúncies.

Als homes trans* no ens donen baixes laborals, no ens deixen inseminar... Tot costa per aquesta por d'esborrar el paper tradicional de la dona en la societat. Sobretot des del punt de vista de la reproducció. És com un imaginari i sobreexposició de les dones trans* sense gairebé donar-los opció ni a defensar-se.

El moment de visibilitzar-ho, de fer el trànsit, és dur. Perquè l'entorn no ho entén. Parella enlaire, feina enlaire, la família no et comprèn (per sort, no va ser el meu cas). Pots perdre tot el que tenies i haver de començar de zero. Però no necessàriament és així. Per exemple, els trans* tenen molta formació per al mercat laboral, tot i que és difícil mantenir la feina.

Més enllà del món laboral, simplement el que vull és viure cada dia lliurement, amb orgull i sense avergonyir-me. L'objectiu ha de ser destruir les normes que diguin com ens hem de comportar. Home i dona són categories que la societat ens imposa, i els trans* no són lineals: tu busques l'espai on et sens còmode. L'objectiu no és passar d'una casella a una altra, sinó eixamplar les caselles fins que un dia desapareguin.

“Les persones trans* tenim gairebé el doble o el triple de taxa d'atur que la població en general.”

Soc Àlex Bixquet president de l'Associació LGTBI Terrassa i Coordinador del Grup de Polítiques Trans* de la Federació Estatal de LGTBI. Llicenciat en Biologia, treballa a l'Administració. La meva voluntat de parlar és aproximar la realitat laboral de les persones trans* a la població i motivar que hi hagin accions des de les institucions que afavoreixin la inclusió trans* a la societat.

Renéixer a la infantesa

Què passa quan l'ús del llenguatge en col·lectius minoritaris crea tòpics i categories com “estar atrapat en un cos de nen” o “ser un nen en un cos de nena”? Com viuen el fet transgènere els menors d'edat? Parlem amb alguns d'ells i les seves famílies.

“Jo soc el Daniel i tinc 13 anys. M'identifico parcialment amb el gènere masculí. Ho vaig descobrir entrant en una comunitat d'Amino i convivint amb fans de temes que m'agradaven. Vaig descobrir personatges amb realitats transgènere, a vegades tractats també de forma confosa. No tinc problema amb els estereotips ni amb la roba. A YouTube hi ha molts vídeos amb cançons per sortir de l'armari i jo n'hi vaig enviar una a la meua mare perquè no sabia com treure el tema. Després també ho vaig parlar amb el meu tutor. Però en general en el món educatiu falta molta informació sobre aquest tema, tot i que existeix un protocol d'actuació del Departament d'Ensenyament.” La seva mare, Cristina, puntualitza que tot va començar temps enrere: “Havia tingut moments depressius, de tenir migranyes... Estàvem tan centrats en la salut i les faltes d'assistència al col·le que no enteníem què passava. Ho atribuïem a una addicció al mòbil. No m'adonava dels senyals, fins que al final a TransFamílies, que forma part del projecte Ca l'Enredus de l'entitat Actua-vallès de Sabadell, ens van ajudar a entendre-ho. A la família hem après d'aquesta situació, molts dels termes i llenguatge són nous per a nosaltres. El que està clar és que escoltar-lo i generar confiança amb ell és la clau, i el fet que tingui relacions buscades i necessitades entre iguals sigui per xarxa o físicament és part de la clau.

“Jo soc la Paula i tinc 18 anys. Als 8 o 9 anys jo ja ho tenia bastant clar i vaig decidir fer la transició. Explicant-ho. Ningú m'entenia i em sentia superincompresa. Havia nascut amb els genitals i la societat m'imposava que jo havia de ser un nen, però jo em sentia nena. A la família m'han recolzat des del primer minut perquè ells volen que jo sigui feliç. En canvi, a l'escola no han volgut fer res per canviar, quan existeixen protocols per a nens trans i no han volgut implicar-se. A l'institut vaig patir bullying durant dos anys i els profes em deien que eren coses meves, coses de nens petits. Un dia em van baixar els pantalons al pati davant de tot l'institut i els profes deien que això només era un joc entre dos nens”. Davant d'aquests fets la Paula sentia que vivia un injustícia i creu que la falta d'ajuda és general, fins i tot anant a la policia. “L'única solució que em donaven era que marxés de l'institut. Al final em vaig canviar i em va canviar la vida.” La Maria José (mare de la Paula) demana, a més de protocols i informació, empatia de la família, les escoles, els veïns: “Només lluitem perquè la Paula (i tots els nens que estan en la seva situació) sigui feliç. Que sigui una persona com qualsevol altra. Saps que la teua filla ha estat forta, i després és un no parar de lluitar perquè sigui acceptada a tot arreu i no li facin mal”.

“Vaig conèixer la meua actual parella dins d'una xarxa social. Vam començar a sortir com a noies. Avui seguim sortint, però com a nois trans. Tenim una relació a distància que és molt millor que una de presencial.” — Dann

“El problema el té la societat. No el meu fill. El Santi sempre tindrà el nostre suport i força. No ha de preocupar-se de res més que de viure i de ser feliç. El que diguin els altres no ens importa.” — David

“Tot el tracte del nostre entorn és molt bo, però hem de seguir educant i reforçant l'acceptació perquè en el futur encara sigui millor legalment i socialment.” — Esther

“Jo soc el Santi i tinc 10 anys. No sabia què em passava, però sabia que em passava alguna cosa. Un dia estàvem veient pel mòbil un programa de TV3 i vaig veure que no era l'únic i ho vaig explicar als pares. Els vaig dir que no m'agradava la roba de nena, que no em sentia gaire còmode quan, per exemple, de petit havíem d'anar disfressats al col·le, i no m'agradaven els vestits de princesa ni els cabells llargs i rossos”. El Santi recorda com va començar tot anys enrere, i el David (pare) afegeix un altre moment en què el seu fill no encaixava: “**A la comunitat també anava de princesa, i no volia**”. L'acceptació familiar va ser molt bona i més tard van anar al Clínic i van començar el trànsit. El David reflexiona sobre tot el camí fet fins ara: “**Quan el Santi em va comentar que era un nen vaig entendre moltes coses de seguida. Em va afectar unes 24 hores. Creia que la meva nena havia desaparegut i que ara tenia un nen. Va ser molt dur, però molt curt. I fins i tot quan el Santi m'ho explicava em va fer créixer molt com a persona. Crec que a poc a poc la gent ho entén més, potser perquè estan sortint més casos, però encara hi ha molta feina a fer. A l'escola hem tingut molta sort i de seguida ens va donar suport i està aprenent amb nosaltres a com gestionar-ho, ja que no hi ha referents anteriors**”. Per a l'Esther (mare) no va ser cap sorpresa quan el Santi li ho va dir. De fet va ser un alliberament. “**Em vaig posar supercontenta. La seva cara, la seva expressió, va començar a canviar. Va començar a ser ell. Imagina't aquesta angoixa reprimida durant tant de temps. Això és el que hauria de saber tothom. Si ho sospiten, si veuen alguna pista, que parlin amb els seus fills. De vegades ni ells saben què els passa perquè són petits. Com abans ho facin, millor.**”

“Actualment m'estic hormonant, ja tinc el canvi de nom al DNI i la targeta sanitària. L'any que ve faré l'operació de canvi de sexe. Tinc 100% clar que vull canviar-me els genitals, potser em farà mal, però ho necessito”. — Paula

“Em sento molt estimat per la gent que m'envolta.” — Santi

***** Recursos i serveis de suport

- **Regidoria LGTBIQ+ Castellar del Vallès**
- **Actuavallès:**
 - TransFamílies que és un grup de suport entre famílies i professionals. www.transfamilies.cat
 - Ca l'Enredus: Espai d'acompanyament a les persones LGTBIQ+ i als seus familiars, amistats i entorn
- **Trànsit.** Unitat d'Atenció a la Salut de les Persones Trans de l'ICS (informació o inici tractament hormonal)
- **SAI LGTBI** Sabadell. Ajuntament
- **CHRYSALLIS.org.** Associació de famílies de menors Trans*

CONTES INFANTILS

AMB LA TANGO SÓN TRES.
Justin Richardson; Peter Parnell

EL MEU GOSSET VOL FER BALLET.
Anna Kemp; Sara Ogilvie

VISCA LES UNGLES DE COLORS.
Alicia Acosta

ELS DIES FELIÇOS.
Bernat Cornard

ETIQUETES.
Joan Turu

CUA DE SIRENA.
Alba Barbé i Serra;
Sara Carro Ibarra;
Joan Turu

EL NEN PERFECTE.
Álex González;
Bernat Cornard

VERMELL: HISTÒRIA D'UNA CERA
DE COLORS EXPLICADA PER MII.
Michael Hall

ARA EM DIC JOANA.
Jessica Walton

CONTES DE BONA NIT
PER A NENES REBELS.
Elena Favilli

FAMILIARI.
Mar Cerda i Albert

ENS AGRADEM!
Juanolo

SIRENAS.
Jessica Love

REY Y REY.
Linda De Haan y Stern Nijland

AUDIOVISUALS PER A INFANTS

A www.youtube.com:
PAPA'S BOY.
CUA DE SIRENA.
IN A HEARTHBEAT (EL LATIDO).
FOR THE BIRDS.

A www.filmin.com (cal subscripció):
ZIBILA.

CÒMIC JUVENIL

TRÀNSIT.
Bermúdez Raventós, Ian

EL AZUL ES UN COLOR CÁLIDO.
Maroh, Julie

RANMA 1/2. (VOL 1-8)
Takahashi, Rumiko

EL PRÍNCIPE Y LA MODISTA.
Jen Wang

NOVEL·LA

ÚLTIMA NOCHE
EN EL GUAPA.
Haddad, Saleem

EN EL CUARTO OSCURO.
Faludi, Susan. 2028

POESIA

AMORS SENSE CASA.

POESIA PARA NIÑAS BIEN.
TXUS GARCÍA

FOTOGRAFIA

CONSTRUCCIONES
IDENTITARIAS:
WORK IN PROGRESS.
Llop, Mar.

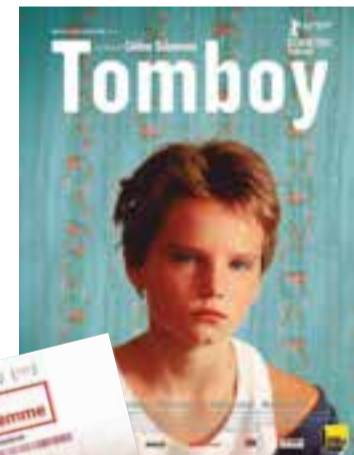
Començar a educar

Aquestes són les nostres propostes per oferir eines a les persones, famílies i al professorat per apropar la mirada entorn la diversitat sexual i de gènere als infants, adolescents i joves del poble, tot promovent la cultura literària i cinematogràfica com a espai de coneixement, crítica i reflexió.

GUIA PELS I LES MÉS GRANS

DIBUIXANT EL GÈNERE.
Coll-Planas, Gerard

FOLLEM.
Olid, Bel. 2019

SÈRIES

POSE.

GENTLEMAN JACK.

LA VENENO.

PEL·LÍCULES

RETRATO DE UNA
MUJER EN LLAMAS.
Dir. Céline Sciamma

TOMBOY.
Dir. Céline Sciamma

CALL ME BY YOUR NAME.
Dir. Luca Guadagnino

LA CHICA DANESA.
Dir. Tom Hooper

XXY.
Dir. Lucía Puenzo

A ESCONDIDAS.
Dir. Mikel Rueda

CARMEN Y LOLA.
Dir. Arantxa Echevarria

ENFEMME.
Dir. Alba Barbé

CURTMETRATGE

VICTOR XX.
Dir. Ian Garrido

EN LA AZOTEA.
Dir. Damià Serra CauchetieZ